

מיסודה של התאחדות הארגונים הכלכליים

עיתון מידע למגדלים

הדשן של השכן

גליון מס. 3

מרץ 2011

יצירת חלופות

קיום חלופות הן מנשמת אפו של הרכש החכם, ואת אלו ניתן ליצור גם על ידי שימוש בדשנים מסוג אחר. כדי ליצור חלופות נדרשת גם חשיבה יצירתית של החקלאי, ולכן נבקש לדון במערכת קבלת ההחלטות שלנו. נבקש התייחסותכם להכוונה טובה של הדיון בגיליונות הבאים, בכתובת המייל המצורפת בתחתית העמוד.

צרכנות

צרכנות הדשן בגד"ש: קווים לדמותה של קבלת ההחלטות
לחצו להמשך הכתבה...

שימוש חלופי בזבל משק

לחצו להמשך הכתבה...

מגמות בעולם

המשבר במדינות ערב
בשלב זה, המשבר במדינות ערב אינו מותיר חותם גדול מדי על הסחר בדשנים.
לחצו לכתבה המלאה...

סיכום ומסקנות

לחצו להמשך...

נושא במעקב: מחירי החנקן בעליה

בחינה שערכנו בקרב מספר גד"שים בארץ, גילתה פערים משמעותיים במחיר שמשלם החקלאי עבור הדשן.
לחצו להמשך הכתבה...

השוק בישראל

נושא במעקב: האם מחירי האשלג בישראל סבירים?
בגליון מספר 2 דנו בחברת "כיל", יצרנית האשלג הבלעדית בישראל, שפעילותה מתבססת על ניצול משאב טבע ישראלי: האשלג בים המלח
לחצו להמשך הכתבה...

עורך ראשי | שאול צבן | חברי מערכת | אלי שוורץ, נמרוד דגן, מיכה אמיר. עיצוב גרפי | כחל עיצובים

להצטרפות לרשימת התפוצה לחצו כאן

נשמח לקבל תגובות לשיגור מייל לחצו כאן, או שלחו ל tashah@mik.co.il

הדשן של השכן

נושא במעקב: מחירי החנקן בעליה

בחינה של מחירון "דשנים וחומרים כימיים" מלמד על עליה משמעותית במחירי דשנים הכוללים מרכיב חנקן. לפי הערכות בשוק, יש סבירות לעליה בחודשים הקרובים גם במחירי הדשנים האחרים, וראו נתוני המחירון.

מחירון "דשנים וחומרים כימיים"

מחיר לטון בשקלים לא כולל מע"מ

שינוי	15.11.2011	15.11.2010	סוג דשן
8.0%	2,244	2,078	אמון גפריתי 21% שקי ענק
9.0%	2,562	2,350	אוריאה 46% שקי ענק
0.0%	3,109	3,109	סופר פוספט משולש שקי ענק
0.0%	3,178	3,178	גראון (0,9,49) שקי ענק
9.0%	2,224	2,040	אוראן 32%
7.0%	1,521	1,422	אמון חנקתי 21%
5.8%	1,972	1,864	פוליאון (3,10,10)
7.7%	2,783	2,585	פוליאון (22,11,0)

לחצו לחזרה לעמוד השער

נושא במעקב: אשלג בישראל

האם מחירי האשלג בישראל סבירים?

בגליון מספר 2 דנו בחברת "כיל", יצרנית האשלג הבלעדית בישראל, שפעילותה מתבססת על ניצול משאב טבע ישראלי: האשלג בים המלח. **הערכנו** שהעלות המשתנה ביצור טון אשלג אינה עולה על 100 דולר לטון, בשעה שאשלגן כלורי נמכר לחקלאי ישראל במחיר של 750 דולר לטון ומעלה ואף הגיע בשנה האחרונה ל 1,000 דולר לטון. ציינו ש"חיפה כימיקלים" הצליחה

מחירי האשלג לצרכנים המקומיים, משנת 2013 ואילך. באשר לתקופת המעבר הגיעו החברות להסכמה עם הצרכנים המקומיים, שפרטיו המלאים אינם ידועים. **מהעיתונות ניתן להסיק** שנקבע מחיר לחקלאי הרוסי של 4,200 רובל לטון, לא כולל הובלה, שהם כ- 150 דולר לטון. נמשיך לעקוב ולדווח, ובינתיים גם לקנא.

באמצעות מאבק נגד "כיל" להפחית בחצי את מחיר האשלג. ושאלנו מדוע חקלאי ישראל עומדים מן הצד והאינטרס שלהם אינו בא לידי ביטוי. בדקנו את המצב ברוסיה שהיא מהמובילות ביצור האשלג בעולם. גם שם יצרניות מקומיות מנצלות משאב טבע לאומי לקידום עסק בינ"ל רווחי. בדיקתנו העלתה שבסוף שנת 2010 הכריזה ממשלת רוסיה שתפקח על

לחצו לחזרה לעמוד השער

הדשן של השכן

צרכנות הדשן בגד"ש: קווים לדמותה של קבלת ההחלטות

החלק של הדשן בעלויות היצור של החקלאי נע בין אחוזים בודדים ל 10%. זהו חלק חשוב בהוצאות, אך מצריך ידע מקצועי, וטעות ביישום עלולה לעלות ביוקר. יש הבחורים להימנע מכאב הראש הכרוך בשינוי, ולהסתמך על הספק המוכר והידוע, ובאחריות כלשהי שהוא לוקח על אופן היישום. ראו לדוגמא כמה גידולים ואומדן מרכיב הדשן בעלויות היצור שלהם.

אחוז הוצאות דשן מסך הוצאות הגידול	גידול
כ 7%	חיטה גרעינים
כ 6%	תפוח אדמה
כ 6%	עגבניות שטח פתוח
כ 5%	עגבניות חממה
כ 9%	מנגו טומי
כ 8%	אשכולית
כ 2%	תפוח עץ

לחצו לחזרה לעמוד השער

כדי להבין את הלך הרוח בגד"שים, והאופן בו מקבלים החלטות ביחס לצריכת הדשן, ערכנו בדיקה בלמעלה מ 10 גד"שים קיבוציים ברחבי הארץ, ואלה חלק מן הממצאים: מנהלי הגד"שים הבינוניים והגדולים אינם מעוניינים בהתחייבות לרכישת כמות, וזה הגורם העיקרי שמונע מהם להתאגד לפעולה משותפת.

מקבלי ההחלטות בגד"ש לוקים בהעדר מידע השוואתי, וסבורים ששינוי מחיר טוב יותר אם יפעלו בנפרד, ובלבד שלא יספרו לשכניהם על הרכישה המוצלחת שהם חושבים שהשיגו. בפועל פגשונו כאלה הבטוחים כי השיגו את עסקת חייהם, ובפועל קונים במחיר גבוה מאחרים.

מנהלי הגד"ש מייחסים חשיבות רבה לקיומו של סל מוצרים רחב אצל ספק הדשנים, ומצפים ממנו למענה לכל סוג קרקע וגידול. העדפה זו מקשה מאד על כניסתה של תחרות.

בחלק מהמקרים נוצרת תלות בספקי הדשנים בזכות שירותי ייעוץ מקצועיים ושירותי יישום בשטח, תוך צמצום אחזקת מלאי ביחידות החקלאיות עצמן. חלק מהתלות נובע גם מיחסים אישיים הנרקמים עם נציגי חברות הדשנים ועם ואנשי היישום שלהם.

מגמות בעולם

המשבר במדינות ערב

בשלב זה, המשבר במדינות ערב אינו מותיר חותם גדול מדי על הסחר בדשנים. לוב אמנם פסקה לייצר, אך במצרים לא דווח על הפסקת ייצור וייבוא דשנים למדינה, ועולה אף שמצרים מחליפה את לוב כספקית אוריאה לאלג'יריה. בטוניס יש קשיים ביצור הפוספט ובעיקר בהובלתו שכן שירותי הרכבת עדין מושבתים. נעקוב ונדווח.

לחצו לחזרה לעמוד השער

השוק בישראל

השביתה ב"מפעלי ים המלח"

עובדי "מפעלי ים המלח" סיימו שביתה של מספר שבועות, ובה דרשו "חלק ברווחים האדירים של הבעלים והמנהלים". ההנהלה טענה מנגד שמשכורות עובדיה הם בין הגבוהות בארץ. סיום השביתה הושג בפגישה של עופר עיני ומנכ"ל כ"ל עקיבא מוזס, בה הוסכם על תוספות שכר. הייצוא מישראל חודש וחזר לקצב הרגיל. על פי עיתונות הדשנים הבינלאומית, לא איבדו יצרני הדשן הישראליים נתחי שוק משמעותיים בזכות העדר חלופות בזמן אמת.

הדשן של השכן

שימוש חלופי בזבל משק

בעיתון זה נבקש לסקור חלופות לשימוש בדשנים המסורתיים, ולאופן היישום שלהם, ונפתח בדיון בשימוש בצואה ושתן של בעלי חיים, מחקר שנערך עבור משרד החקלאות בחן את כמות דשני היסוד הזמינים לצמח בכל אחת משלוש השנים לאחר פיזור זבל בקה, בהנחה שמפזרים 5 קוב לדונם, אחת ל 5 שנים. ממצאי המחקר מראים שניתן לספק בכל אחת משלוש השנים הראשונות את כמויות החנקן הדרושות לגידולי החיטה והדגנים, אך לא את כל הדרוש לתירס ולכותנה שיזדקקו לתוספת דשן כימי. המחקר מציע לשלב שיקולי דישון בהחלטה על מחזור

הזרעים, וכך לדוגמא מחזור של תירס, חיטה, קטניות נמצא יעיל היות ותירס הוא הצרכן הגדול ביותר של דשן וקטניות הן הנמוכות ביותר. להערכת כותבי המחקר עלות השימוש בזבל בקר דומה לעלות הדישון הכימי כאשר מחיר זבל הבקר עומד על 36 שקלים לקוב ומחיר הקומפוסט 60 שקלים לקוב. ראו בטבלאות הבאות ממצאים והערכות ששימשו את המחקר, ואשר מופיעים ביחידות של 1 ק"ג חנקן צרוף, 1 ק"ג אשלגן K₂O, ו 1 ק"ג תחמוצת הזרחן P₂O₅.

צרכים רב שנתיים של דשני היסוד בגידולי פלחה

(יחידות לשנה)*

הגידול	חנקן N	זרחן P ₂ O ₅	אשלגן K ₂ O
חיטה לגרגרים	10	3	0
חיטה ודגנים אחרים	12	3	0
לשחת	0	4	2
קטניות לשחת	0	4	2
קטניות לזרעים	0	8	15
אספת חימצה	0	4	2
חמניות	5	5	2
אבטיח לגרעינים	5	5	0
תירס ודגני קיץ לתחמיץ	30	10	15
תירס לתעשייה	25	8	10
אגוזי אדמה	0	10	5
קטניות לתעשייה ושוק מקומי	0	4	4
כותנה	20	10	5

חומרי ההזנה זמינים בקרקע

כתלות בשנים מהפיזור: ק"ג לדונם*

המוצר	שנה	חנקן N	זרחן P	אשלגן K
קומפוסט זבל בקר	א	17.8	5.6	12.8
קומפוסט זבל בקר	ב	10.7	5.6	12.8
קומפוסט זבל בקר	ג	3.6	5.6	12.8
זבל בקר טרי	א	13.2	5.6	14.8
זבל בקר טרי	ב	6.6	5.6	14.8

* מקור: הדס, א., איזנקוט, א., פין, פ., צוקרמן, א., 2008, השימוש המיטבי בפרש בקה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

בגליונות הבאים נרחיב הדיון בדשנים חלופיים, וגם ביחס ליתרונות למול חסרונות שאינם רק כספיים.

סיכום ומסקנות

חלופות, חלופות ושוב חלופות. כדי לשפר את התוצאות העסקיות, נדרש החקלאי לפעילות מתמדת ויצירתית של פיתוח חלופות לשיטות בהן הוא פועל ולאופן בו הוא רוכש. פתחנו את הדיון בזבל בעלי חיים, עליו עוד נרחיב, והפננו את תשומת הלב להתנהלות העסקית שלנו, העוסקים במלאכה. ראינו איך החקלאים הרוסיים נהנים ממשאבי הטבע הלאומיים שלהם, ושאלנו מתי תגיע הבשורה אלינו. הצבענו על עליה במחיר הדשנים, ונראה שמדובר במגמה שתימשך.

מקורות המידע לגיליון: עיתונות מקצועית, מחקרים, דו"חות חברות, סקרי שטח וראיונות להתראות בגליון הבא - אפריל 2011.

לחצו לחזרה לעמוד השער

נשמח לקבל תגובות לשיגור מייל לחצו כאן, או שלחו ל tashah@mik.co.il